

Provinciale Staten van Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Datum	15 november 2021
Referentienummer	20211115/037
Onderwerp	Aangepaste basisrapportage Limburgs Energie Fonds

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 2 november jl. heeft het college van Gedeputeerde Staten (GS) u een aangepaste basisrapportage van het LEF aangeboden, ter bespreking in de commissie FEB van 19 november a.s. De aangepaste rapportage is een reactie op de bespreking van de eerste versie in de commissie FEB van 10 september jl. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik nog een korte reactie te geven op de aangepaste basisrapportage.

Aangepaste rapportage bevat meer informatie over door ZRK genoemde aandachtspunten

GS tonen met de aangepaste rapportage de bereidheid om PS uitgebreider en beter te informeren over de voortgang van het LEF. Daarbij wordt in de door GS aangeboden stukken aan de commissie FEB een overzicht gegeven hoe is omgegaan met de opmerkingen van de Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) op de eerste versie van de basisrapportage (brief ZRK van 13 juli 2021, PS 2021-17813). Datzelfde geldt voor opmerkingen die door de Statenonderzoeker zijn gemaakt. GS maken door middel van een overzicht ook inzichtelijk waar aanpassingen in de basisrapportage zijn doorgevoerd. Deze actieve informatievoorziening maakt een gerichte blik van PS op de aanpassingen mogelijk.

Kijkend naar de inhoud, constateert de rekenkamer dat de aangepaste basisrapportage meer informatie bevat over de voortgang van het LEF en de verschillende aspecten die daarbij van belang zijn. Met name de uitbreiding van de informatie over de effecten van het LEF ziet de rekenkamer in beginsel als een verbetering. Daarnaast wordt ook uitgebreider ingegaan op onderwerpen als de rollen van de provincie en de mate van revolverendheid.

Meer informatie leidt (nog) niet altijd tot meer inzicht

Naast de waardering voor de uitbreiding van informatie door GS, plaatst de rekenkamer wel enkele kritische kanttekeningen bij de mate waarin deze uitbreiding leidt tot meer inzicht. Een eerste punt betreft de aangevulde informatie over bereikte effecten:

- De aangepaste basisrapportage bevat nu verschillende grafieken/figuren met de stand van zaken in het laatste kwartaal van 2020 (Q4 2020) en tweede kwartaal van 2021 (Q2 2021). Het betreft cumulatieve cijfers. Een beter zicht op ontwikkelingen ontstaat echter pas wanneer er meerdere meetpunten zijn opgenomen. Dit zal in de loop van de tijd zijn beslag krijgen, maar de rekenkamer vraagt zich af of van voorgaande jaren geen cijfers beschikbaar zijn. Het LEF is immers al gestart in 2013.
- Het valt de rekenkamer op dat de verschillen in de standen/cijfers voor Q4 2020 en Q2 2021 soms fors zijn, terwijl hier maar een half jaar tijd tussen zit. Dit is goed te zien in het overzicht van indicatoren op bladzijde 5 van de aangepaste basisrapportage. Het roept bij de rekenkamer vragen op over de onderbouwing van cijfers en de verklaring van verschillen. Met als voorbeeld de eerste indicator in het overzicht: wat is de verklaring dat ruim 44% van de CO₂ reductie sinds de start van het LEF (2013) in een half jaar tijd (tussen Q4 2020 en Q2 2021) is gerealiseerd? Wat verklaart dit plotselinge succes? Of heeft dit te maken met meetproblemen of het ontbreken van cijfers in voorgaande jaren?
- Naast meer aandacht voor de onderbouwing/verklaring van verschillen, mist de rekenkamer op onderdelen ook een adequate toelichting op gehanteerde bronnen. Een voorbeeld is het aantal fte dat met investeringen uit het LEF wordt gecreëerd. Van wie zijn deze cijfers afkomstig? Hoe zijn deze gevalideerd? Indachtig de bevindingen van de rekenkamer in het onderzoek dat zij eerder heeft uitgevoerd naar de papierfabriek in Meerssen¹ en recente bevindingen rond onderzoek naar Maastricht Aachen Airport, acht de rekenkamer het geen overbodige luxe om meer aandacht te besteden aan bronvermelding en onafhankelijke validatie van cijfers over het aantal fte.
- De presentatie van de investeringskosten van CO₂ reductie in de figuur op bladzijde 4 wint volgens de rekenkamer aan inzichtelijkheid door de Y-as niet afgekapt (beginnend bij 68) weer te geven. De daling van de kosten is nu visueel spectaculair, terwijl deze kijkend naar de cijfers veel minder spectaculair is.

Een ander onderdeel waar de rekenkamer nog niet overtuigd is van de inzichtelijkheid van de extra aangeboden informatie, betreft de mate van revolverendheid. Hierover is in de aangepaste basisrapportage meer informatie opgenomen in paragraaf 5.3. Als indicator presenteert GS een index (zie bladzijde 22) van door het LEF aan derden gecommiteerde (in een overeenkomst toegezegde) financiering versus de getrokken financiering van de provincie. De rekenkamer betwijfelt of dit nu PS inzichtelijk maakt waar het bij revolverende fondsen in de kern om draait²: “dat opbrengsten – zoals rente, afgeloste leningen, dividend en bijvoorbeeld geld uit de verkoop van aandelen – terugvloeien naar het fonds, waardoor het geld weer ingezet kan worden voor het financieren van andere projecten (het geld ‘revolveert’).” De nu gepresenteerde index zegt vooral of het LEF erin slaagt meer gelden uit te zetten dan welke via de provincie zijn getrokken. Dat zegt weinig over de mate waarin die uitgezette middelen voldoende opbrengsten genereren om ook in de verdere toekomst investeringen te kunnen blijven doen.

---

¹ Voor de bijbehorende rapporten, zie <https://zuidelijkerekenkamer.nl/fabriekcomplex-meerssen/>

² Uit “Zicht op revolverende fondsen van het Rijk”, Algemene Rekenkamer, 2019, bladzijde 5.

Rolzuiverheid hoeft geen absolute afstand te betekenen tot onderliggend portfoliobeheer

In het overzicht dat GS hebben gemaakt van de opmerkingen van de ZRK bij de eerste basisrapportage LEF, constateert de rekenkamer dat soms een erg strikte rolopvatting tussen provincie en LEF wordt gehanteerd over het geven van informatie over specifieke investeringen. Zo is op bladzijde 2 van het genoemde overzicht te lezen “Mijnwater is één van de investeringen door LEF. Aandeelhouder van Mijnwater is LEF en niet provincie. Feitelijk is het dus ook een project van LEF en niet provincie en hoort het daarmee niet in de BR.” De rekenkamer acht dat een dergelijke strikte scheiding van rollen niet bijdraagt aan de inzichtelijkheid van de voortgang van het LEF. Vanwege het relatieve financiële gewicht van een project (Mijnwater B.V.) of de maatschappelijke gevoeligheid van een onderwerp, is het volgens de rekenkamer alleszins legitiem en verstandig dat GS actief (dus niet alleen wanneer PS daarom vragen) voortgangsinformatie te geven aan PS over specifieke activiteiten. Denk hierbij ook aan de keuze van GS om geen investeringen in specifiek mestverwerking meer toe te staan vanaf 1 januari 2022. Beter over dit soort specifieke investeringen voorafgaand inzicht in te bieden en het gesprek met PS aan te gaan dan PS achteraf verrassen met investeringen in politiek gevoelige sectoren of forse financiële tegenvallers. Publiek geld vraagt om publieke verantwoording en gevoeligheid voor publieke belangen.

Voorgenomen onderzoek ZRK naar investeringsfondsen

Investeringsfondsen zijn voor de provincie Limburg een belangrijk instrument om maatschappelijke doelen te bereiken. Dat geldt ook voor de provincie Noord-Brabant. Om deze reden besteedt ZRK met regelmaat aandacht aan de effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van de investeringsfondsen in de twee provincies. In het werkprogramma 2022 is opgenomen dat de rekenkamer voor de provincie Noord-Brabant onderzoek gaat uitvoeren naar investeringsfondsen. Voor 2023 overweegt de rekenkamer een onderzoek voor Limburg.

GS hebben aangegeven dat zij voornemens zijn de financiële en maatschappelijke impact van het besluit tot fondsvergroting van het LEF te laten evalueren door een externe partij in 2023 (pagina 8 basisrapportage LEF en Statenvoorstel G-20-033, pagina 28). Graag geeft de rekenkamer PS in overweging de ZRK te benutten voor een evaluatie van het LEF in brede zin in 2023. Daarin kunnen de onderwerpen die in deze brief aan bod zijn gekomen worden meegenomen. Het maatschappelijk en financieel belang van het LEF en andere investeringsfondsen rechtvaardigen een kritische en onafhankelijk blik op de bereikte resultaten.

Hoogachtend,

Prof.dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen
Voorzitter

Dr. N.A.C. (Ard) Schilder
Directeur-secretaris